

Dále se autor obsáhle věnoval otázce role Varšavské smlouvy v polské krizi let 1980–1981. Rozebral jak kořeny krize a vnitřní situaci v Polsku, tak politické pozadí úvah o možnostech jejich řešení. Přes srovnávání s okupací Československa v roce 1968 byla v Polsku na počátku osmdesátých let situace odlišná. Vedení státu zůstávalo loajální Moskvě a dosavadnímu systému, stejně jako část obyvatelstva a armády. Manévry Sojuz-80 probíhaly sice jako jistá forma nátlaku a hrozba, ale adresovaná spíše nespokojenému polskému obyvatelstvu. V této souvislosti je příznačné, že hrozby vojenské intervence do zemí vlastních spojenců byly asi nejvýraznějšími projevy existence Varšavské smlouvy!

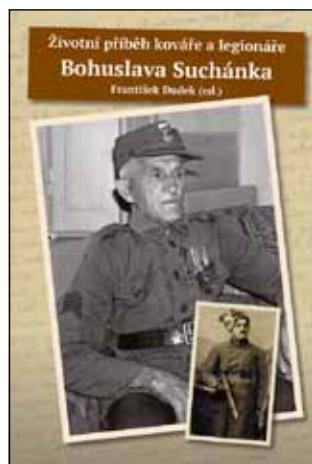
Krise Varšavské smlouvy se od počátku osmdesátých let prohlubovala. Pokračovala za Brežněvových nástupců. Výklad končí smrtí Konstantina Černěnka a nástupem Michaila Gorbačova, který se s dědictvím studené války rozhodl skoncovat.

Monografie Matěje Bílého je komplexním zpracováním dějin Varšavské smlouvy ve vrcholném období její existence. Nepochybně se stane nepostradatelnou prací pro každého odborníka, který se bude zabývat jak dějinami Varšavské smlouvy, tak i třeba Československé lidové armády. Shrnuje celou řadu nesnadno uchopitelných, dílčích politických i vojenských a ekonomických problémů a událostí, se kterými se členské země Varšavské smlouvy potýkaly. Přesvědčivě ukazuje skutečný charakter organizace, která byla především nástrojem Moskvy, na jehož fungování měly jednotlivé země jen malý vliv. Současně ale poukazuje na to, že Varšavská smlouva nebyla pro Moskvu především nástrojem vojenské expanze a přípravou na agresivní válku ale spíš nástrojem pro dobývání politických cílů i ovládnutí širšího impéria a zájmové oblasti.

Pohled autora pokrývá různé aspekty širokého tématu Varšavské smlouvy. Nesoustřeďuje se jen na československé zájmy a problémy, ale snaží se vysvětlovat i pozadí iniciativ a snah ostatních zemí. Tím spíš je z tohoto srovnání zřejmé, že československá strana patřila ve Varšavské smlouvě mezi nejněžnější, nedělala problémy a vycházela vstřícně každému sovětskému přání.

Kniha je doplněna obrazovou přílohou, seznamem pramenů, literatury a jmenným rejstříkem.

Prokop Tomek

František Dudek (ed.): Životní příběh kováře a legionáře Bohuslava Suchánka. Nakladatelství VEGA-L, Nymburk 2017, 276 s., ISBN 978-80-88072-28-7.

Historická výročí mají minimálně jednu výhodu, mnoho spisovatelů či historiků se snaží prezentovat titulem, který by se k výročí vztahoval. Nejinak je tomu s československým jubilejním rokem 1918. Již vyšlo a ještě vyjde nemálo titulů, z nichž se nemalá část bude zabývat

otázkou československých legií (nejen v Rusku). Velkou zásluhou na tom má mimo jiné i Československá obec legionářská.

Kovář Bohuslav Suchánek nebyl žádný vysoký vojenský nebo politický činitel ruských legií. Sloužil v prvním střeleckém pluku, mimo jiné v jeho 2. kulometné rotě, jako obvykle se v legiích využívaly jeho dovednosti a zkušenosti z doby předválečné – tedy jeho kovářské řemeslo. Jako příslušník nejstaršího a „nejslavnějšího“ pluku čs. armády na Rusi prodělal bitvu u Zborova, tzv. Vystoupení proti bolševikům v létě 1918 a následně intervenční operace proti ruským sovětům v Povolží a na Sibiři. Byl pečlivým pozorovatelem poměrů v legiích i mimo ně a glosátorem, jehož politická orientace se blížila obvyklému socializujícímu uvažování čs. dobrovolců v Rusku.

Nejzajímavější pasáže jeho paměti se dotýkají zaznamenaných fám, polopravd a legend, které mimochodem editor téměř vždy pečlivě uvádí na pravou míru. Recenzenta, který se

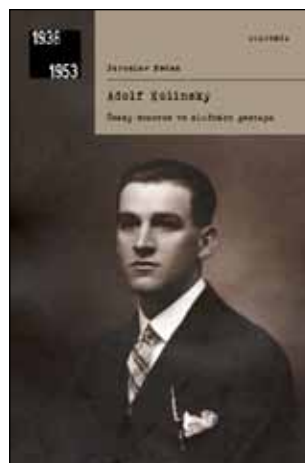
fámami v čs. vojsku na Rusi dlouhodobě zabývá, nejvíce zaujala ta týkající se zborovské bitvy, která stojí za ocitování: „*Ministr vojenství Kerenský a francouzský generál Janin, kteří z pozorovacího balónu sledovali boj, nevěděli, co si mají myslet o naší vojenské taktice...*“ (s. 130). Opravdu těžko si představit Alexandra Fjodoroviče Kerenského a Maurice Janina, jak vystupují v balonu v přifrontovém území, aby sledovali zcela marginální (nakonec však jediný úspěšný) útok poslední velké ruské ofenzivy světové války.

Nelze opominout ani fakt, že paměti nejsou omezeny pouze válkou a pobytem v uniformě (ať už jakékoliv), ale dotýkají se celého Suchánkova života, tím lze jeho válečné a legionářské zážitky vmezeřit do žádaného širšího kontextu života jednoho vlastence a nehalasného hrdiny.

K mnoha pozitivům recenzované publikace bezpochyby patří obrazový doprovod; zde nejsou míněny dokumenty a fotografie dobře známé z jiných knih, ale svázané s postavou autora vzpomínek. Svou dokumentární cenu mají rozhodně snímky z doby meziválečné a ještě pozdější.

Největší a bohužel poměrně limitující bolestí recenzované publikace je volba editora (či nakladatele?) zařadit vysvětlující pasáže přímo do textu v podobě kurzivou vysázených vět, či dokonce celých stran. Pokud jde o jednu či dvě věty, několik slov, je tato volba pouze rušivá. Horší je to v případě, že editor vysvětluje některou událost nebo souvislost obsáhleji, tehdy nezbyvá než uvažovat, oč lepší by bylo zvolit čtenářsky pohodlnější přístup například poznámek pod čarou.

Dalibor Vácha

Jaroslav Nečas: Adolf Kolínský. Český dozorce ve službách gestapa. Nakladatelství Academia, Praha 2017, 140 s., ISBN 978-80-200-2715-3.

Nakladatelství Academia patří mezi přední česká nakladatelství, která se svou ediční činností zaměřují na vydávání publikací takřka ze všech vědních oborů včetně historie. Jednou z edic vztahujících se k tomuto oboru je také edice 1938–1953, jejímž cílem je

přiblížit období druhé republiky, protektorátní dějiny, éru třetí republiky či nástup komunistické diktatury, přičemž se snaží poukázat na kontinuitu některých jevů napříč těmito obdobími. V rámci této edice vyšla recenzovaná monografie, jejíž autor se tímto tématem zabýval již v rámci své magisterské diplomové práce na Masarykově univerzitě v Brně. Tu obhájil v roce 2013, téhož roku byla oceněna cenou Edvarda Beneše 3. stupně v rámci kategorie historie 20. století a po částečné úpravě byla letos publikována. Časově je tato kniha vymezena léty 1905 až 1973, což jsou roky narození a úmrtí Adolfa Kolínského, nicméně dějinným těžištěm knihy je období od druhé republiky po nastolení komunistického režimu.

Bývalý vězeňský dozorce Adolf Kolínský byl dlouhou dobu známý především díky ikoně komunistického režimu Juliu Fučíkovi, který o něm hovoří ve svém kultovním díle *Reportáž psaná na oprátce* v kapitole Kolín. Další okrajové zmínky o Adolfu Kolínském lze nalézt v publikacích vztahujících se k předsedovi protektorátní vlády Aloisi Eliášovi, s nímž Kolínský jakožto vězeňský dozorce přišel do styku. O něco zevrubněji se Kolínským zabývali v osmdesátých letech historici Zdeněk Hrabica a Viktor Andrijanov ve své práci *Lidé z Reportáže*, zde je ovšem opět vnímán jen jako člověk, který se setkal s Juliem Fučíkem. Adolf Kolínský si však nezaslouží pozornost odborné i laické čtenářské veřejnosti pouze kvůli pomoci, kterou poskytl Fučíkovi. Až Jaroslav Nečas poukazuje na Adolfa Kolínského jako na člověka, který se nebál riskovat svůj život a během těžkého období okupace pomohl všemi možnými způsoby celé řadě perzekvovaných osob, čímž do jisté míry boří tradiční stereotypy